

Голові разової спеціалізованої
вченої ради ДФ 20.051.190
Карпатського національного
університету імені Василя Стефаника
доктору економічних наук, професору,
професору кафедри фінансів
Карпатського національного
університету імені Василя Стефаника
Щуру Роману Івановичу

РЕЦЕНЗІЯ

кандидата економічних наук, доцента,
завідувача кафедри публічного управління та адміністрування
Карпатського національного університету імені Василя Стефаника
Жук Ольги Іванівни
на дисертаційну роботу **Подольна Михайла Івановича**
на тему: **«Державне регулювання ресторанного бізнесу в Україні»**,
подану до захисту в разову спеціалізовану вчену раду Карпатського
національного університету імені Василя Стефаника
на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 28 Публічне
управління та адміністрування
за спеціальністю 281 Публічне управління та адміністрування

Актуальність теми дисертаційного дослідження.

Актуальність теми дисертаційного дослідження обумовлена необхідністю вдосконалення підходів до державного регулювання ресторанного бізнесу в умовах сучасних соціально-економічних змін та розвитку системи публічного управління та адміністрування України. У сучасних умовах сфера ресторанних послуг виступає важливою складовою соціально-економічного розвитку держави, забезпечуючи формування робочих місць, розвиток малого та середнього підприємництва, підвищення рівня зайнятості населення та наповнення місцевих бюджетів. Водночас динамічний розвиток галузі, посилення конкуренції, зміни споживчих потреб, цифровізація бізнес-процесів і вплив чинників актуалізують необхідність формування ефективних механізмів державного регулювання, здатних забезпечити стабільність, конкурентоспроможність та адаптивність ресторанного бізнесу до сучасних викликів. У цьому контексті особливої значущості набуває наукове обґрунтування теоретико-методичних і практичних засад удосконалення державного регулювання розвитку ресторанного бізнесу в системі публічного управління.

Важливість дослідження також посилюється необхідністю адаптації механізмів державного регулювання до європейських стандартів ведення підприємницької діяльності, забезпечення якості послуг, підтримки інноваційного розвитку галузі, а також підвищення ефективності взаємодії органів влади та суб'єктів господарювання у сфері ресторанного бізнесу. Це обумовлює потребу у формуванні комплексних підходів до вдосконалення регуляторної політики та інструментів державного управління розвитком ресторанної сфери.

Дисертаційне дослідження виконано в межах науково-дослідної теми «Теоретико-методологічні та прикладні засади розроблення і функціонування інноваційних механізмів публічного управління та адміністрування» (номер державної реєстрації: 0120U100494).

Ступінь обґрунтованості й достовірність основних наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

Дисертаційна робота Подоляна Михайла Івановича є завершеним науковим дослідженням, виконаним на належному теоретичному, методологічному та прикладному рівнях. Робота характеризується послідовністю викладення матеріалу, логічною побудовою, науковою обґрунтованістю основних положень та цілісністю структури. Визначені автором мета і завдання дослідження узгоджуються з об'єктом та предметом дослідження, а також корелюють із положеннями наукової новизни та сформульованими висновками, що забезпечує системність дисертаційної роботи та аргументованість отриманих результатів.

Методологічна база дослідження сформована із застосуванням комплексу загальнонаукових і спеціальних методів, серед яких системний, інституційний, структурно-функціональний, порівняльний аналіз, економіко-статистичні методи, метод логіко-структурного моделювання, а також інструменти стратегічного аналізу. Використання зазначеного методичного інструментарію дозволило забезпечити належний рівень достовірності результатів дослідження, обґрунтованість висновків та практичну значущість запропонованих рекомендацій.

У першому розділі дисертації розкрито теоретико-методологічні засади державного регулювання ресторанного бізнесу. Автором здійснено систематизацію наукових підходів до трактування сутності ресторанного бізнесу як об'єкта державного регулювання та складової сфери послуг. Уточнено понятійно-категоріальний апарат дослідження, зокрема в частині визначення сутності державного регулювання ресторанного бізнесу, його функцій та інструментів реалізації. У роботі акцентовано увагу на ролі нормативно-правових, економічних та організаційних механізмів державного впливу, а також на значенні інноваційних технологій, цифровізації та стандартів безпечності у функціонуванні ресторанного бізнесу.

У другому розділі проведено комплексний аналіз сучасного стану державного регулювання ресторанного бізнесу в Україні. Проаналізовано вплив економічних, інституційних та регуляторних чинників на розвиток ресторанного бізнесу та визначено основні тенденції функціонування в умовах

сучасних соціально-економічних трансформацій. Автором обґрунтовано проблеми, пов'язані з наявністю регуляторних бар'єрів, фінансово-економічних обмежень, необхідністю забезпечення якості послуг, а також впливом кризових явищ і воєнного стану на функціонування галузі. Проведений аналіз дозволив сформулювати обґрунтовані висновки щодо сучасного стану ресторанного бізнесу та визначити перспективні напрями його розвитку.

У третьому розділі обґрунтовано напрями вдосконалення державного регулювання ресторанного бізнесу в Україні. Автором запропоновано комплексний підхід до формування механізмів державного впливу, який передбачає поєднання економічних стимулів, інституційного забезпечення та нормативно-правових інструментів регулювання. Особливу увагу приділено впровадженню цифрових технологій у систему державного регулювання, розвитку партнерської взаємодії між органами влади та суб'єктами господарювання, підтримці інноваційних процесів і забезпеченню адаптивності ресторанного бізнесу до сучасних викликів. Запропоновані автором рекомендації спрямовані на підвищення ефективності державної регуляторної політики, конкурентоспроможності ресторанного бізнесу та забезпечення його сталого розвитку.

Загалом дисертаційна робота містить науково-обґрунтовані положення, висновки та рекомендації, які базуються на комплексному дослідженні теоретичних і прикладних аспектів державного регулювання ресторанного бізнесу. Отримані результати мають теоретичне та практичне значення для розвитку системи публічного управління та вдосконалення механізмів державного регулювання ресторанного бізнесу в Україні, а також свідчать про належний рівень наукової підготовки здобувача.

Достовірність та наукова новизна отриманих результатів дисертаційного дослідження

Наукова новизна одержаних результатів полягає у розробленні науково-обґрунтованих пропозицій щодо удосконалення державного регулювання ресторанного бізнесу в Україні та визначається такими положеннями:

у перше:

- запропоновано науково обґрунтований комплексний механізм державного регулювання ресторанного бізнесу, який базується на інтеграції соціально-економічних, інституційних та нормативно-правових компонентів у єдину систему взаємодії та орієнтований на цифровізацію регуляторних процесів, розвиток партнерської взаємодії держави і бізнесу, зниження адміністративного навантаження та адаптацію галузі до умов воєнних і післявоєнних трансформацій;

- розроблено інтегровану модель оцінювання ефективності державного регулювання ресторанного бізнесу, що ґрунтується на системі взаємопов'язаних економічних, соціальних, інституційних та регуляторних показників і дозволяє здійснювати комплексну оцінку результативності державної політики у сфері ресторанного бізнесу;

– запропоновано кластерно-адаптивну модель державного впливу на розвиток ресторанного бізнесу, яка враховує тип територіального середовища, регіональні особливості та рівень розвитку галузі, що дозволяє формувати диференційовані підходи до реалізації державної регуляторної політики.

удосконалено:

– понятійно-категоріальний апарат дослідження державного регулювання ресторанного бізнесу шляхом уточнення змісту понять «державне регулювання ресторанного бізнесу», «нормативно-правовий механізм державного регулювання», «інституційне забезпечення», «державний контроль і нагляд», «економічне стимулювання ресторанного бізнесу» з урахуванням положень теорії публічного управління, інституційної економіки та концепції сталого розвитку;

– методологічний підхід до дослідження та оцінювання ефективності державного регулювання ресторанного бізнесу через поєднання системного, комплексного, інституційного та порівняльного підходів, що дозволило сформувати систему критеріїв оцінювання результативності регуляторної політики;

– наукові підходи до аналізу інституційного середовища ресторанного бізнесу шляхом використання результатів анкетного опитування суб'єктів господарювання для виявлення ключових проблем взаємодії бізнесу та держави;

– підходи до оцінювання доступності послуг ресторанного бізнесу через використання показника забезпеченості населення закладами громадського харчування та аналізу його динаміки у регіональному розрізі.

набули подальшого розвитку:

– теоретико-методологічні засади державного регулювання ресторанного бізнесу через інтеграцію положень інституційної економіки, публічного управління та концепції сталого розвитку, що дозволило обґрунтувати необхідність поєднання регуляторних і стимулюючих функцій держави;

– кластерний підхід до державного регулювання ресторанного бізнесу, який передбачає виділення територіально-функціональних кластерів та застосування диференційованих інструментів державного впливу залежно від особливостей розвитку галузі;

– науково-практичні підходи до адаптації зарубіжного досвіду державного регулювання ресторанного бізнесу, зокрема шляхом поєднання європейських підходів до цифровізації регуляторних процесів та американських механізмів мінімізації адміністративного втручання і стимулювання підприємницької діяльності.

Повнота викладу основних положень дисертації в опублікованих працях

Результати дисертаційного дослідження відображені у наукових працях автора, зокрема у статтях, опублікованих у фахових наукових виданнях України, а також у матеріалах науково-практичних конференцій. Публікації охоплюють ключові аспекти теми дослідження, зокрема питання державного

регулювання ресторанного бізнесу, удосконалення його механізмів, аналіз інституційного середовища та сучасних тенденцій розвитку галузі .

Зміст наукових праць відповідає тематиці дисертаційного дослідження, послідовно розкриває його основні ідеї, відображає елементи наукової новизни, теоретичні узагальнення та практичні результати, отримані автором у процесі виконання роботи. У публікаціях висвітлено ключові положення дисертації, зокрема щодо формування сучасних підходів до державного регулювання ресторанного бізнесу та підвищення ефективності відповідної державної політики.

Результати дисертаційного дослідження пройшли належну апробацію на науково-практичних конференціях, що підтверджує їх актуальність та наукову обґрунтованість. Зміст анотації відповідає основним положенням дисертації.

Оцінка оформлення та змісту дисертації

Дисертаційне дослідження оформлено відповідно до вимог установлених Міністерством освіти і науки України для наукових праць на здобуття ступеня доктора філософії. Дисертаційна роботи характеризується логічністю та структурною завершеністю.

Зміст роботи відповідає заявленій темі, поставленій меті та визначеним завданням дослідження. Виклад матеріалу здійснено у науковому стилі із дотриманням принципів системності, послідовності та аргументованості. Теоретичні положення, аналітичні узагальнення та практичні рекомендації взаємопов'язані між собою, що забезпечує цілісність дослідження та належний рівень обґрунтованості отриманих результатів.

У роботі обґрунтовано використано табличний, графічний та ілюстративний матеріал, який сприяє систематизації результатів дослідження, підвищує рівень їх наочності та полегшує сприйняття основних положень дисертації. Додатки доповнюють основний зміст роботи та містять матеріали, що мають інформаційне і практичне значення для підтвердження результатів проведеного дослідження.

Практичне значення одержаних результатів дослідження

Практичне значення дисертаційного дослідження полягає у розробленні та науковому обґрунтуванні прикладних підходів до вдосконалення державного регулювання ресторанного бізнесу в Україні. Отримані результати мають прикладний характер і можуть бути використані в діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування при формуванні та реалізації державної політики у сфері розвитку підприємництва і сфери послуг, зокрема в умовах воєнного стану та післявоєнного відновлення економіки.

Практичну цінність становлять запропоновані автором напрями удосконалення механізмів державного регулювання ресторанного бізнесу, що охоплюють оптимізацію нормативно-правового забезпечення, зниження регуляторного навантаження, розвиток цифрових інструментів взаємодії між державою і бізнесом, а також впровадження стимулюючих заходів підтримки підприємницької діяльності. Важливим є застосування кластерного підходу до

розвитку ресторанного бізнесу, який дозволяє враховувати територіальні особливості функціонування галузі та формувати диференційовану регуляторну політику.

Запропоновані у дисертації підходи можуть бути використані у процесі розроблення програм підтримки малого і середнього бізнесу, формування регіональної економічної політики, а також удосконалення механізмів державного контролю та стимулювання розвитку сфери послуг. Окремі положення дослідження мають практичне значення для суб'єктів господарювання ресторанного бізнесу, зокрема у частині впровадження цифрових рішень, підвищення ефективності управління та адаптації до сучасних ринкових умов.

Практичне значення результатів дослідження підтверджується їх використанням у діяльності органів місцевого самоврядування, галузевих об'єднань та суб'єктів підприємницької діяльності, де застосовано запропоновані автором підходи до розвитку партнерських відносин, цифровізації управлінських процесів та підвищення ефективності функціонування ресторанного бізнесу. Окремі теоретичні та методичні положення дисертації використовуються у навчальному процесі закладів вищої освіти.

Дискусійні положення щодо змісту дисертаційної роботи

Відзначаючи належний науковий рівень дисертаційного дослідження та практичну значущість отриманих результатів, окремі положення роботи мають дискусійний характер і потребують додаткового обґрунтування.

1. У параграфі 1.3 автором запропоновано використання комплексного методологічного підходу до оцінювання ефективності державного регулювання ресторанного бізнесу. Разом із тим потребує додаткового обґрунтування питання універсальності запропонованої системи критеріїв оцінювання для різних типів закладів ресторанного господарства з урахуванням їх масштабів діяльності та регіональної специфіки.

2. У параграфі 2.3, присвяченому нормативно-правовому аспекту державного регулювання ресторанного бізнесу, автор акцентує увагу на необхідності гармонізації національного законодавства з європейськими стандартами. Водночас дискусійним є питання адаптації міжнародних стандартів до сучасних соціально-економічних умов України та можливих ризиків надмірного регуляторного навантаження для суб'єктів малого і середнього бізнесу.

3. У параграфі 3.2 автором запропоновано напрями вдосконалення державного регулювання ресторанного бізнесу через розвиток партнерської взаємодії між державою та бізнесом. Разом із тим потребує додаткової конкретизації питання механізмів практичної реалізації таких партнерських моделей та визначення інструментів оцінювання їх ефективності на державному і місцевому рівнях.

4. У параграфі 3.3 автором розроблено кластерно-адаптивний підхід до розвитку ресторанного бізнесу. Дискусійним залишається питання критеріїв віднесення територій до відповідних кластерів та можливості

застосування єдиних підходів до регулювання в умовах суттєвих соціально-економічних відмінностей між регіонами України.

Разом з тим, наведені зауваження носять рекомендаційний характер і не знижують загальної наукової та практичної цінності дисертаційного дослідження.

Загальний висновок на дисертаційну роботу

Дисертаційна робота Подоляна Михайла Івановича є завершеним, цілісним і самостійним науковим дослідженням, виконаним на актуальну тему. У дослідженні отримано результати, що характеризуються науковою новизною та мають вагоме практичне значення. Робота відзначається належним науковим рівнем, послідовністю викладення матеріалу та внутрішньою узгодженістю її основних положень.

Сформульовані в дисертації наукові положення, висновки та рекомендації є результатом самостійної роботи автора, ґрунтуються на глибокому аналізі теоретичних і прикладних аспектів досліджуваної проблематики та відзначаються достатнім рівнем обґрунтованості й достовірності. У процесі виконання дисертаційного дослідження здобувач дотримувався принципів академічної доброчесності.

З урахуванням актуальності теми, наукової новизни, теоретичної та практичної значущості отриманих результатів, їх обґрунтованості та достовірності, можна зробити висновок, що дисертаційна робота Подоляна Михайла Івановича «Державне регулювання ресторанного бізнесу в Україні» за своїм змістом відповідає спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування», а також вимогам до оформлення дисертацій, визначеним наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року № 40 (зі змінами) та «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (зі змінами), а її автор Подолян Михайло Іванович заслуговує на присудження ступеня доктора філософії (PhD) з галузі знань 28 «Публічне управління та адміністрування» за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування».

Рецензент

кандидат економічних наук, доцент,
завідувач кафедри публічного управління
та адміністрування факультету управління
Карпатського національного університету
імені Василя Стефаника

Ольга ЖУК